

kihúzzuk a földből és megesszük. – Ha soha nem használtunk volna állatokot kísérleti célra, akkor a biológia és az orvostudomány még talán a középkori szinten állna.

5) Gyermek és nők verésére, bántalmazására csak nagyon vékony és bizonytalan igazságú érveket lehet találni – ha egyáltalán! Szerződéses körülményük továbbélése is vitatható.

6) A másik emberrel szemben bármiféle erőszak alkalmazása rossz, és a jézusi szelídség eszményének ellentmondó dolog; ugyanakkor el kell gondolkodnunk azon, hogy vajon az olyan jellegű erőszak, mint például egy terrorista elleni fegyveres védekezés vagy egy atyai pofon is teljesen kihagyható-e az emberiség jövőbeli

történelméből. Erre egyelőre nem tudok választ adni.

7) A humán-etológusoktól tudjuk, hogy a hajdani törzsi társadalmak korában a megmaradás szempontjából milyen fontos volt a saját szokások minden áron való védelme, s ezzel együtt a más törzsbeli nyelvénél, szokásainak, hiedelemvilágának elenséges elutasítása. A „másilynekkal” szembeni idegenkedés, ellenérzés biológiailag belénk rögzült viselkedésforma. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy ez az idegenkedés meghaladható, felülírható. S a bolygó méretű társadalom sikeressége érdekében, magasabb szempontok alapján – ha úgy tetszik: a jézusi tanítás jegyében – erre képesek is vagyunk, s erre törekednünk is kell.

Összefoglalva: A *szerelem* jézusi „parancsa” – inkább adománya – olyan maxima, amely *teljes* valójában megvalósíthatatlan; ugyanakkor állandó erkölcsi kötelességünk a hozzá való közelítés, a minél teljesebb mértékű megvalósítás. És a *szelídség* is ilyen. Nem az a baj, hogy a maga teljességében úgysem érhető el (minként a végtelen sem), hanem az, ha nem is törekszünk – vagy nem törekszünk eléggé – a közelítésére.

Kik öröklik tehát a Földet? Akik a Hegyi beszéd tanítása – vagy ha valakinek úgy jobban tetszik: az *ahimsza* – értelmében teljes szívűkkel, agyukkal, lelkükkel törekszenek a „szelíd” lét minél teljesebb megközelítésére.

Élő, lélegző, zöld temetőket!

Egyre gyakrabban kerül szóba mostanában, hogy a települések határain belül kevés a port, zajt felfogó, oxigént kibocsátó zöld felület, de ezen fejtegetésekből valahogy mindig kimaradnak a temetők. Hogy mi a baj a jelenlegi temetőkkel? Szinte kivétel nélkül vigasztalan látványt nyújtó kő- és betonsivatagok, amelyekben az élő virágokat mindjobban felváltják a „végső megoldást” jelentő betonfödémek, amelyek otromba szarkofágokká változtatják a sírokat. Mivel kevés embernek van arra pénze, energiája, ideje, kellő nagyságú kertje, hogy a virágtartókban a virágokat megfelelő gyakorisággal cserélje, ezért temetőink elmaradhatatlan kísérőjelenése a rothadás orrfacsaró büze, illetve a napszitta, kifakult, töredező művirágok vigasztalan látványa. A lehangoló képet csak fokozzák a kerítések előtt elhelyezett, szeméttől duzzadó konténerek, amelyek a halottak napja utáni időszakban szinte ki sem látشانak a beléjük ömlesztett rengeteg hulladékból.

Hogy miért alakult így? Vannak, akik a fáraók késői utódaiként maradandó, időtálló síremléket építtetnek maguknak, így próbálván biztosítani nevük, emléküik hosszú távú fennmaradását, pedig a temetőket járva számtalan hasonló építményt láthatnak megroggyanva, repkénnyel befutva, bozóttal körbenőve, amelyek megkopott márványtábláján legfeljebb néhány kíváncsi, szánakozó ember próbálja kibetűzni a rég elfeledett építető nevét. Az sem ritka, amikor az eltávozott hozzátartozói – gyakran a lelkiismeret-furdalástól hajtva, szeretetüket demonstrálандó vagy kivagyiságból – húzatnak fel ilyen monstrumokat. Be kellene látni: *az, hogy meddig és hogyan emlékeznek valakire, nem a síremléke nagyságán, milyenségén múlik, hanem azon,*

hogy mit tett földi életében. Fontos lenne tudatosítani azt is, hogy – a helytelen szóhasználat ellenére! – *a temetőben senki sincs eltemetve, mert halhatatlan szellemünk innen egy másik dimenzióba, Istenhez távozik, s csak „legbelső földi ruhánkat”, mulandó testünket földelik el,* amelyet pedig a legjobb lenne a legszelídebb, leginkább környezetbarát módon bekapcsolni a természet örök körforgásába.

Képzeljünk el egy olyan temetőt, amely legjobban egy virágos mezőhöz hasonlít, amelybe semmilyen el nem bomló, a környezetet szennyező anyag nem kerül, s amelyben csak szerény, fából készült emlékjelek utalnak azokra a személyekre, akiknek a teste ott el lett hantolva. A fenntartó szervezet vagy önkormányzat gondoskodik a terület óvatos, megfelelő időben történő kaszálásáról, s arról, hogy temetések alkalmával a gyeptéglák szakszerűen legyenek felszedve és visszahelyezve, biztosítva ezzel a vegetáció továbbélését. A létesítmény határát az adott vidéken őshonos cserjék, fák jelölik: utóbbiak alá kíméletes módon, a csendes emlékezést segítő, szintén fából készült padokat helyeznek el.

A természet halk neszei által felerősített ünnepélyes csendben mindenki átélheti a teremtett világ egységét, azt, hogy annak ő is része, s szívében a viszontlátás reményével gondolhat e földi világból eltávozott szeretteire.

Az egyre mélyülő ökológiai válság közepette, az emberi civilizáció és a földi élővilág megmentése érdekében sürgősen szükséges, hogy jelenlegi csúf, élet- és jövőellenes temetőinket élő, lélegző, zöld temetőkkel váltsuk fel!

Zámbó Zoltán